

Klimaklok kommune

Oppstartmøte for Bærums politikere

12. MAI 2016

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Agenda del 1

Velkommen v/ordfører Lisbeth Hammer Krog

Fornebu – Grønn byutvikling v/kommunaldirektør Arthur Wøhni

Arealbruk og konsekvenser for transport v/regulerings sjef Kjell Seberg

---

Bærekraftig næringsutvikling v/nærings sjef Tore Gulli

Klimakloke innkjøp v/sjef for anskaffelser Heidi E. Rygg

Klimaklok som utviklingsprogram v/rådmann Erik Kjeldstadli

Miljøbevegelsens forventning til Bærum

v/generalsekretær Maren Esmark, Naturvernforbundet

Fornebu – Grønn byutvikling

Kommunaldirektør Arthur Wøhni | 12. MAI 2016

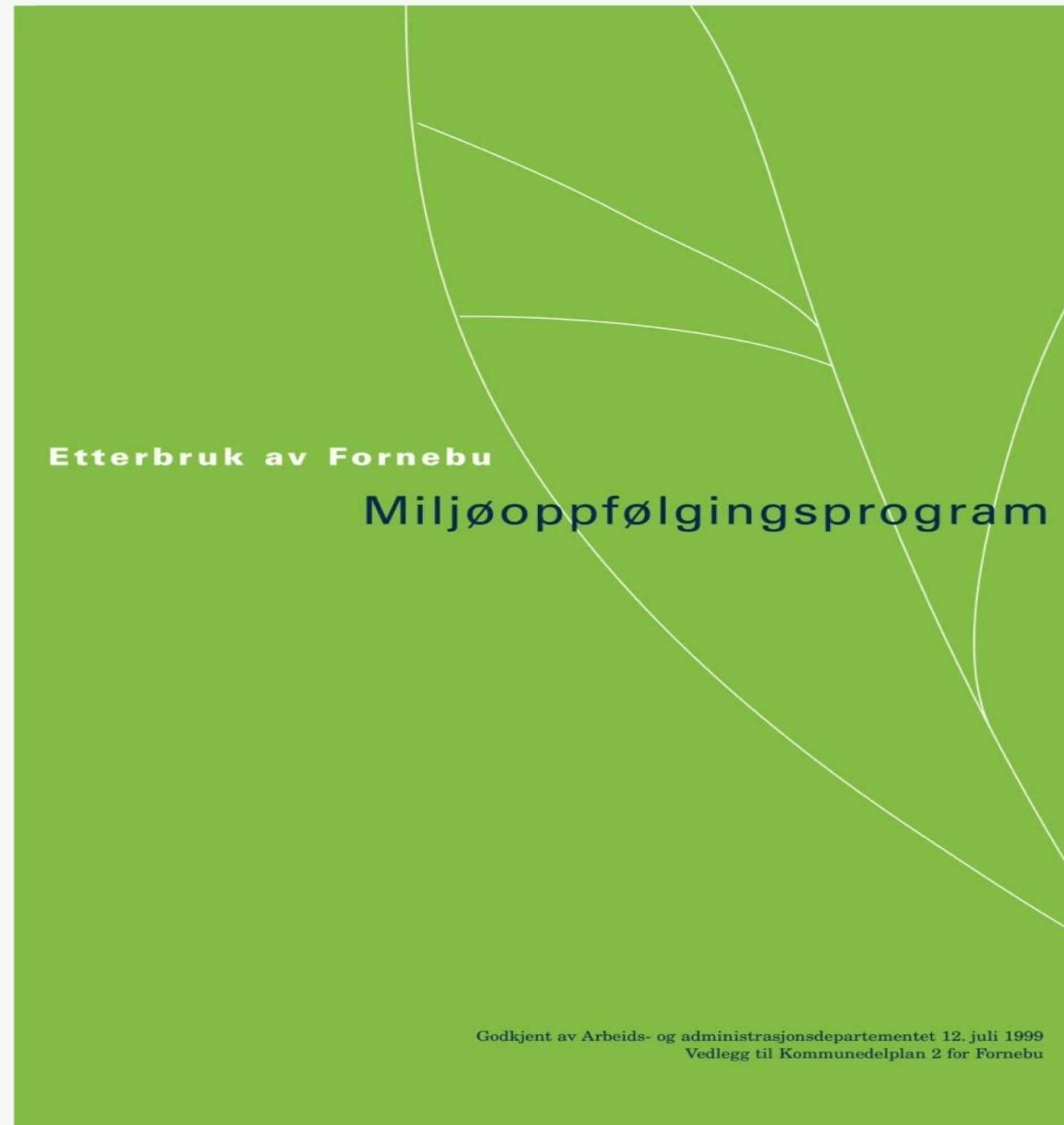
Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Visjon og mål for miljøsatsingen på Fornebu: KDP1 1996 og KDP2 1999

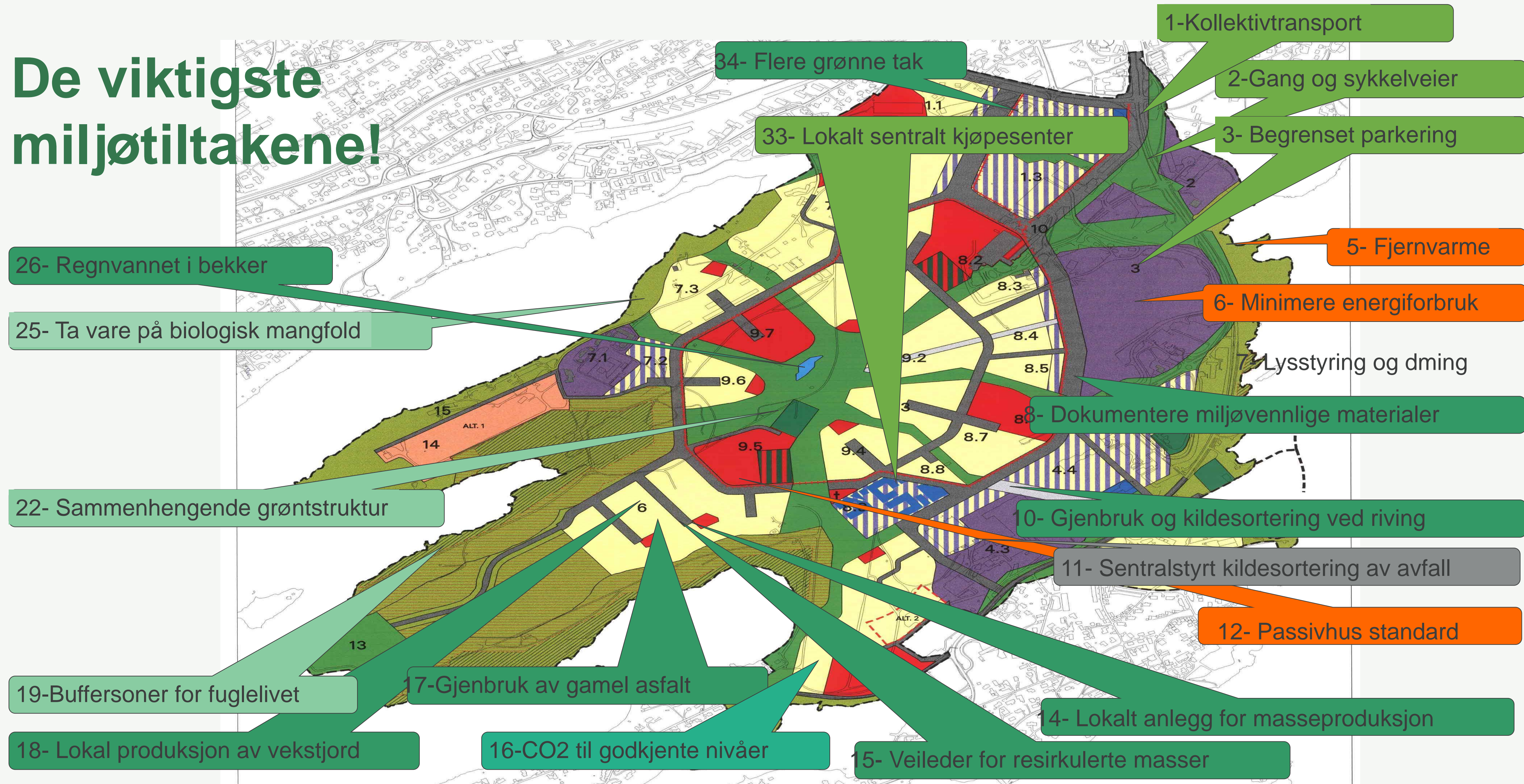
- ▶ Området skal utvikles i et langsiktig perspektiv slik at hensynet til kultur, miljø, arkitektur og kvalitet ivaretas.
- ▶ De naturlige ressursene på Fornebu skal pleies og ikke forringes for fremtidige generasjoner.
- ▶ Gjennom utbygging og vern på Fornebu skal området bli et utstillingsvindu for moderne miljøtenking i utforming av ny tettstedsbebyggelse

Miljøoppfølgingsprogrammet 1999

- ▶ INNHOLD
- ▶ 1. Bakgrunn
- ▶ 1.1

- ▶ 3. Miljømål og tiltak
- ▶ 3.1 Transport
- ▶ 3.2 Energiforsyning- og forbruk
- ▶ 3.3 Materialforbruk, massehåndtering og avfall
- ▶ 3.4 Natur- og kulturlandskap – bevaring og nye kvaliteter
- ▶ 3.5 Forurensning og støy
- ▶ 4.
- ▶ 4.1

De viktigste miljøtiltakene!

Creating our futures

ECTP-CEU

European Council of Spatial Planners
Conseil européen des Urbanistes

hosted by
EUROPEAN UNION

Committee of the Regions

THE 10TH EUROPEAN URBAN AND REGIONAL PLANNING AWARD 2014
LE X^E GRAND PRIX EUROPÉEN DE L'URBANISME 2014

WINNER - LAURÉAT

Awarded to / Décerné à :

THE MUNICIPALITY OF BÆRUM, NORWAY, REPRESENTED BY PLANNERS PEDRO ARDILA,
HANS KRISTIAN LINGSOM AND COMUNITY DIRECTOR ARTHUR WØHNI

for the project / pour le projet :

FORNEBU - A GREEN TOWN BUILT ON OUTSTANDING NATIONAL AND INTERNATIONAL EXPERTISE

Petter Wiberg
Chairman of the international jury
Président du jury international

Henk van der Kamp
President of the European Council of Spatial Planners
Président du Conseil Européen des Urbanistes

Brussels, Committee of the Regions, 5th May 2014
Bruxelles, Comité des Régions, le 5 mai 2014

Storøya grendesenter

Passivhus

- ▶ Nordens første passivhusbarnehage i 2009
- ▶ Superisolert, lavenergi belysning, frikjøling,

Solfangeranlegg til vannoppvarming

Energipark

- ▶ Mikrokraftverk
- ▶ Vindmølle
- Solcellepanel

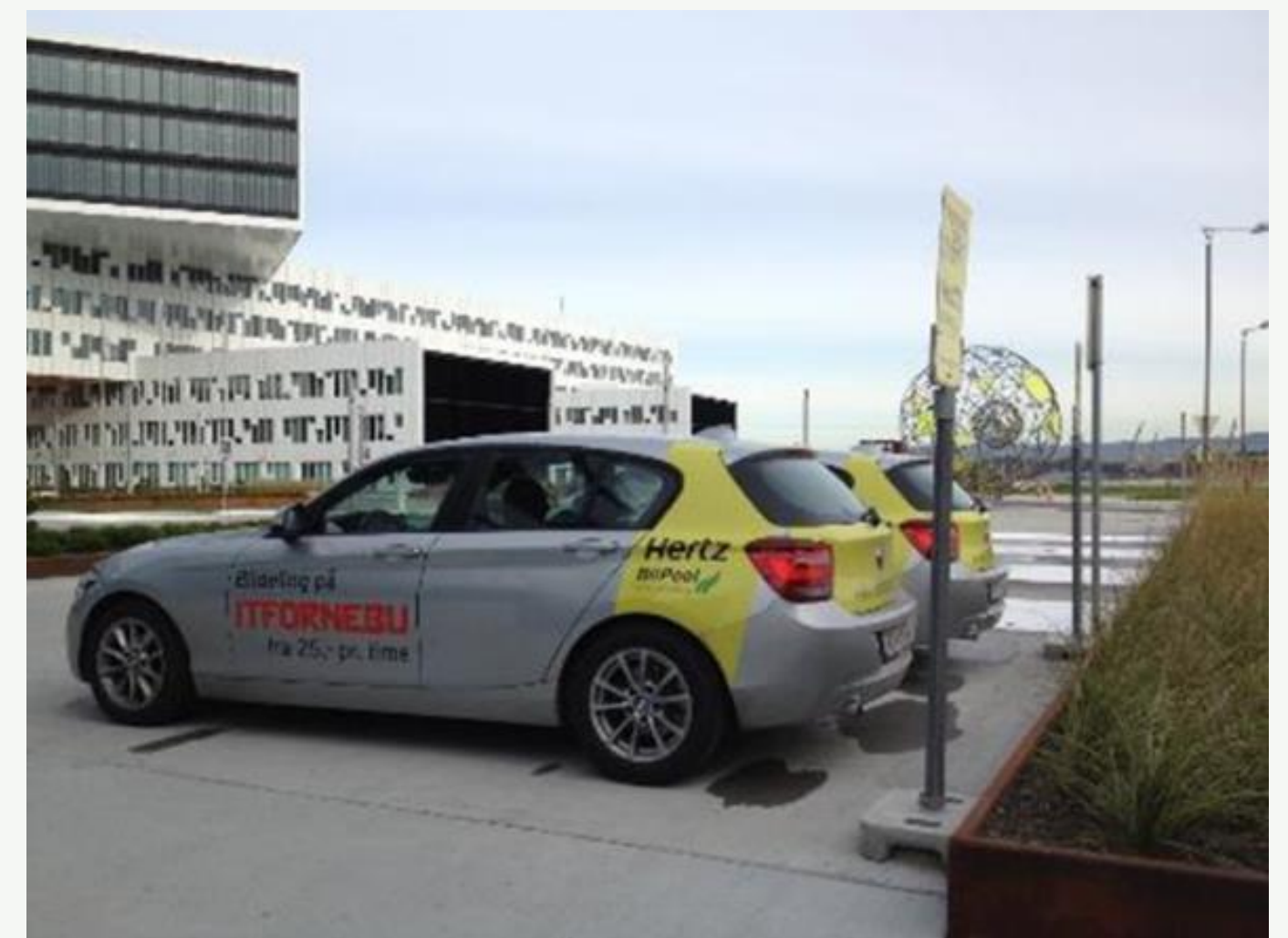

Smart Transport Fornebu

Hva jobber vi med i dag:

- ▶ Bysykkelordning på Fornebu – åpner 15. juni 2016
- ▶ Kampanje for bilpoolordning (Technopolis, Hertz MoveAbout)
- ▶ Selvkjørende buss på Fornebu
- ▶ Koordinere samkjøring (ITS Norge)

Fremtidens miljøsatsing på Fornebu

- ▶ Fase ut klimabelastende transport.
- ▶ Fortsette innsatsen for å realisere Fornebubanen.
- ▶ Bedre tilrettelegging for sykling og gåing i alle planer.

Fremtidens miljøsatsing på Fornebu

- ▶ Mer klima- og miljøvennlige byggematerialer
- ▶ Videreføre «Smart City utviklingen» og energieffektivisering i nye og eksisterende bygg
- ▶ Fornebu kan produsere energi for hele «byen» og kanskje med muligheter for eksport.

Fremtidens miljøsatsing på Fornebu

Grønne bygg: Bedre by-klima, blågrønne løsninger, robusthet for klimatilpasning og muligheter for småskala matproduksjon.

Blågrønne miljøer og moderne solceller

Fremtidens miljøsatsing på Fornebu

Flere og bedre løsninger innenfor «delingsøkonomien»

Arealbruk og konsekvenser for transport

Reguleringssjef Kjell Seberg | 12. MAI 2016

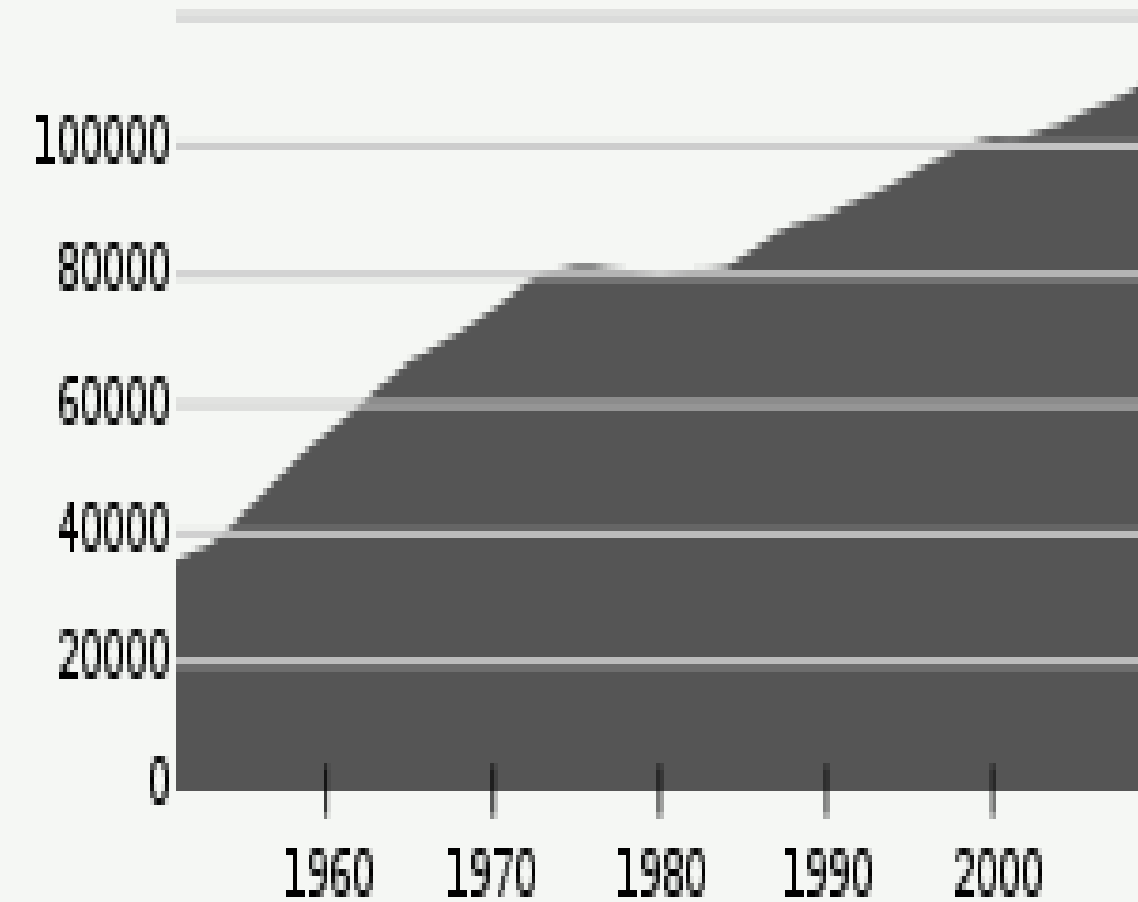
Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Status

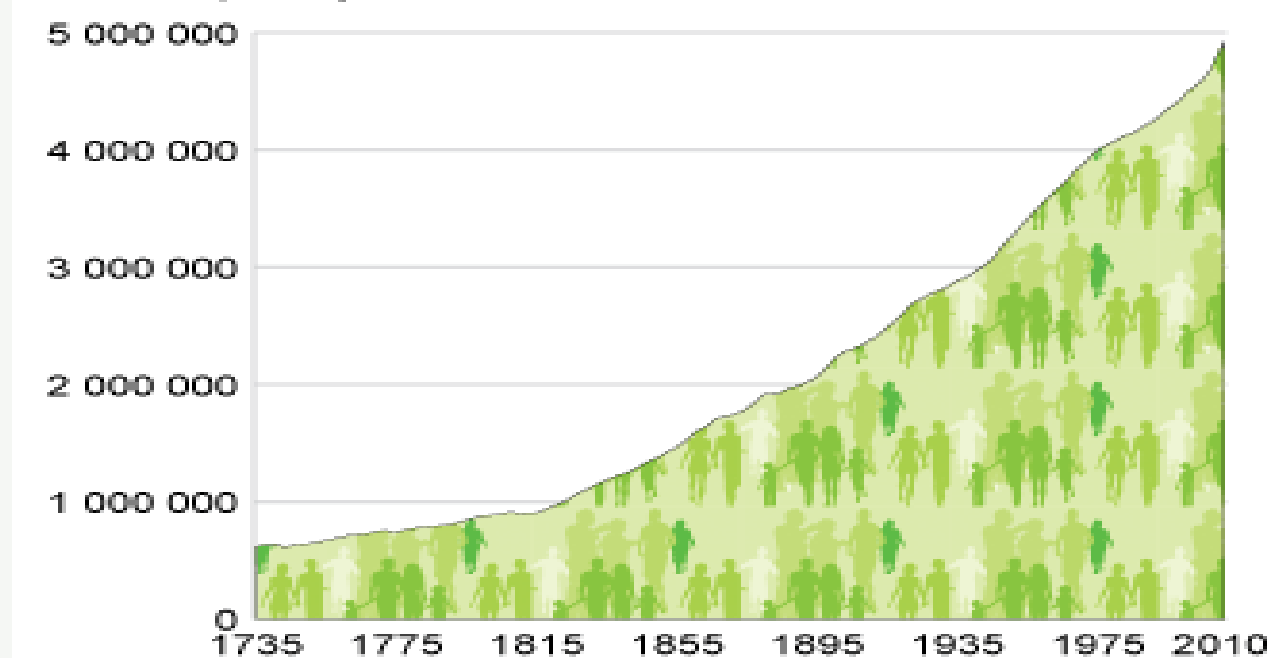
- ▶ Areal 191 km²
- ▶ Befolkning 122.000
- ▶ Befolkningsvekst 2% siste 3 år, litt lavere i 2015
- ▶ Norges mest utdannede befolkning
- ▶ Arbeidsplasser 75.000, arbeidstagere 63.000 hvorav halvparten arbeider i Bærum
- ▶ 50.000 boliger
- ▶ 16000 ene- og tomannsboliger
- ▶ 16000 rekkehusleiligheter
- ▶ 18000 blokkleiligheter
- ▶ Boligproduksjon 4-500 årlig fram til 2011 ca 700 i året fra 2012 til 2015
- ▶ Flest kjørte km pr. innbygger i Norge

Utviklingen i folketallet i Bærum 1950-2010

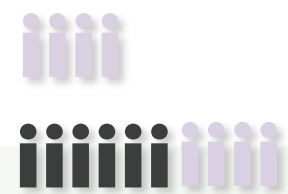
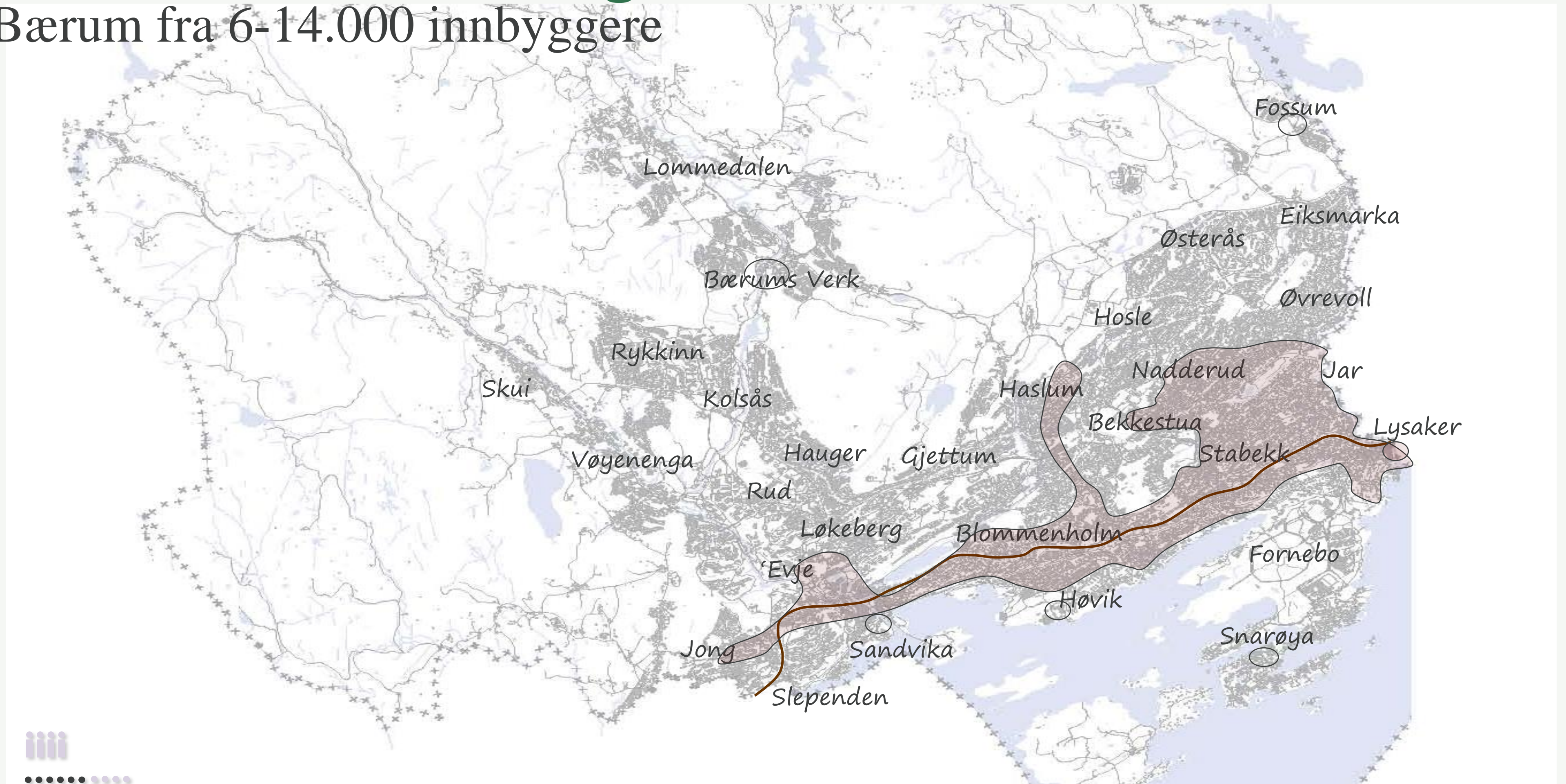
Utviklingen i folketallet i Norge fra 1735-2011

Folketall per 1. januar

1872 – 1. verdenskrig

Bærum fra 6-14.000 innbyggere

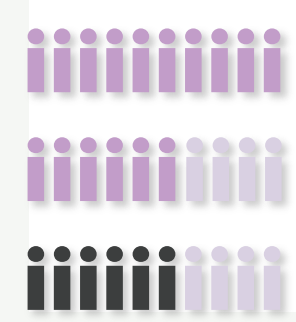
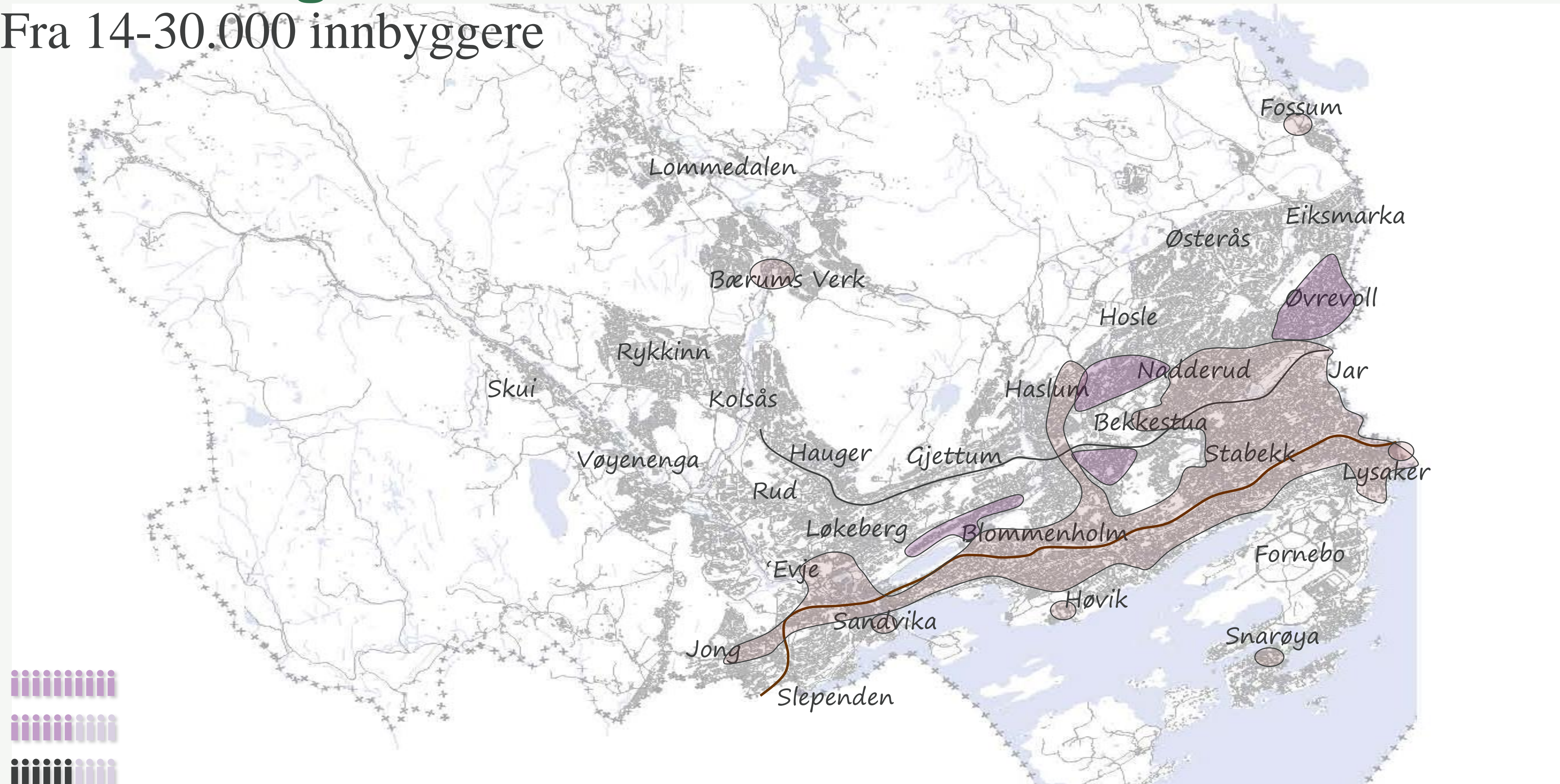

i = 1000 innbyggere

Mellomkrigstiden

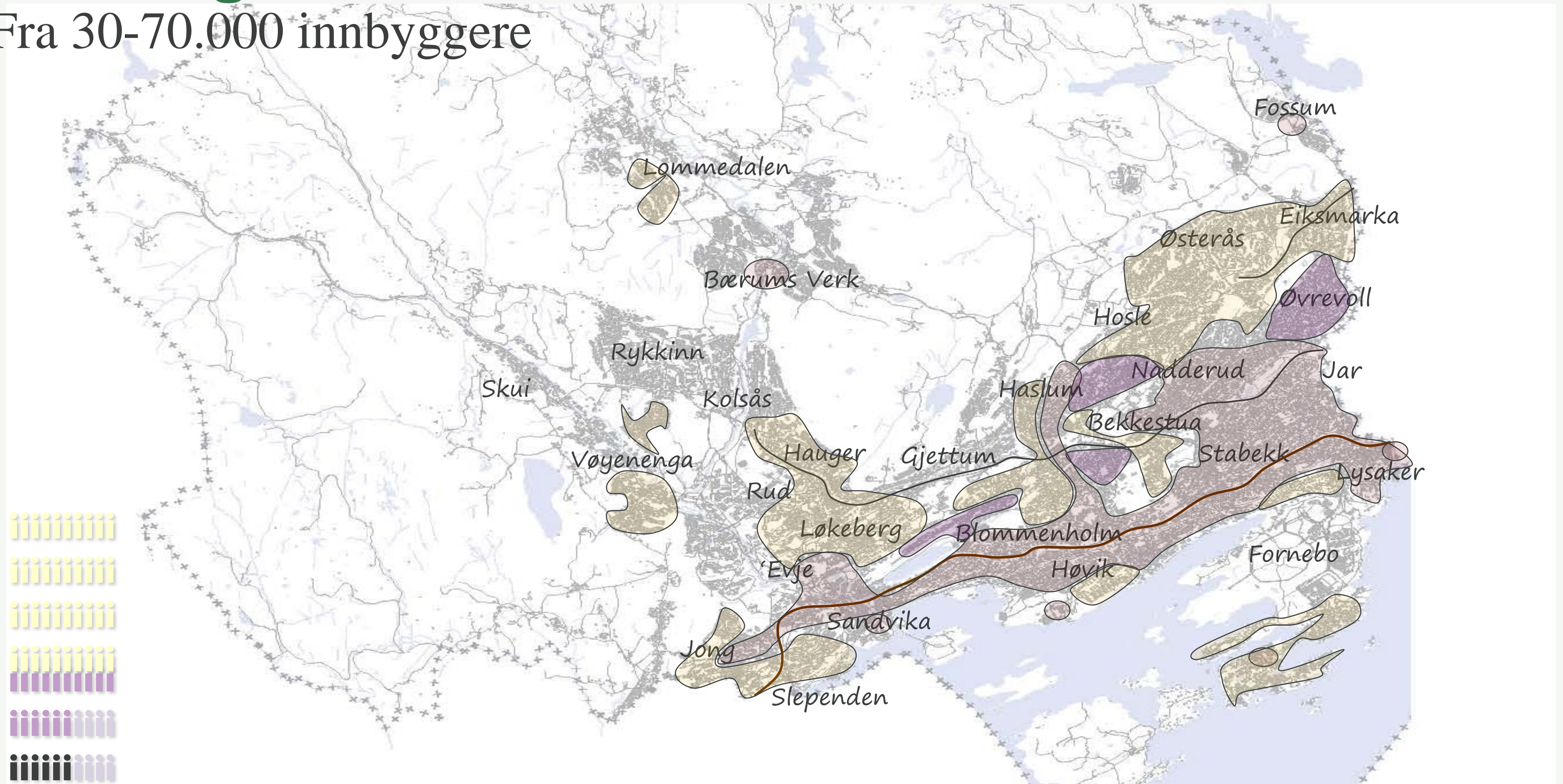
Fra 14-30.000 innbyggere

i = 1000 innbyggere

Etterkrigstiden 1945 – 1965

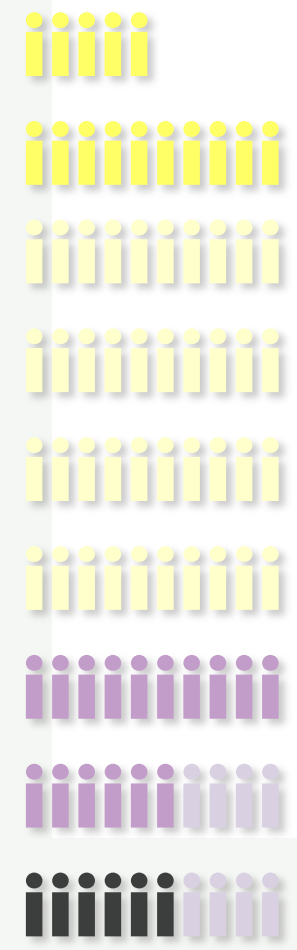
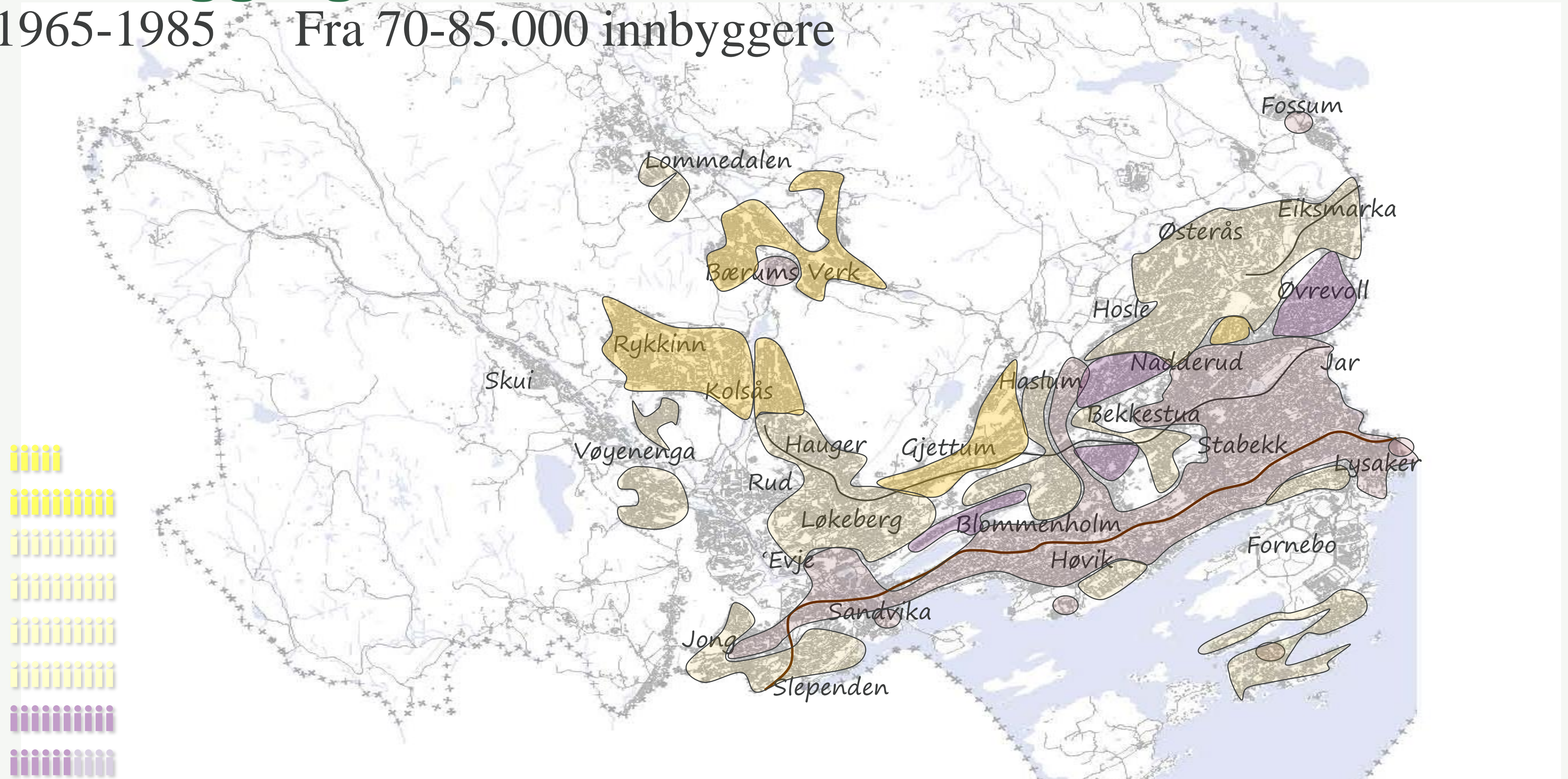
Fra 30-70.000 innbyggere

i = 1000 innbyggere

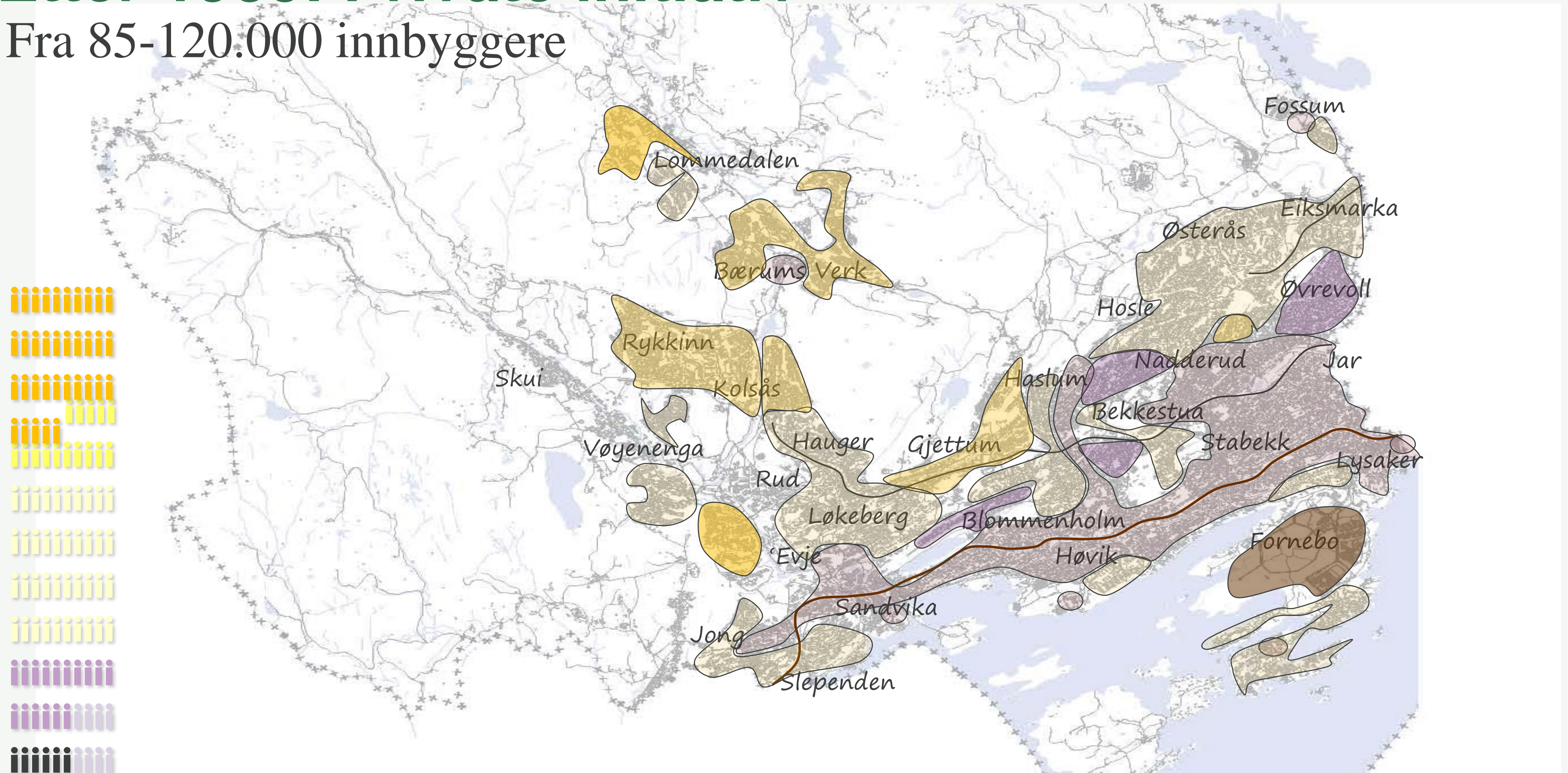
Planlegging i bilens tidsalder

1965-1985 Fra 70-85.000 innbyggere

Etter 1985: Private initiativ

Fra 85-120.000 innbyggere

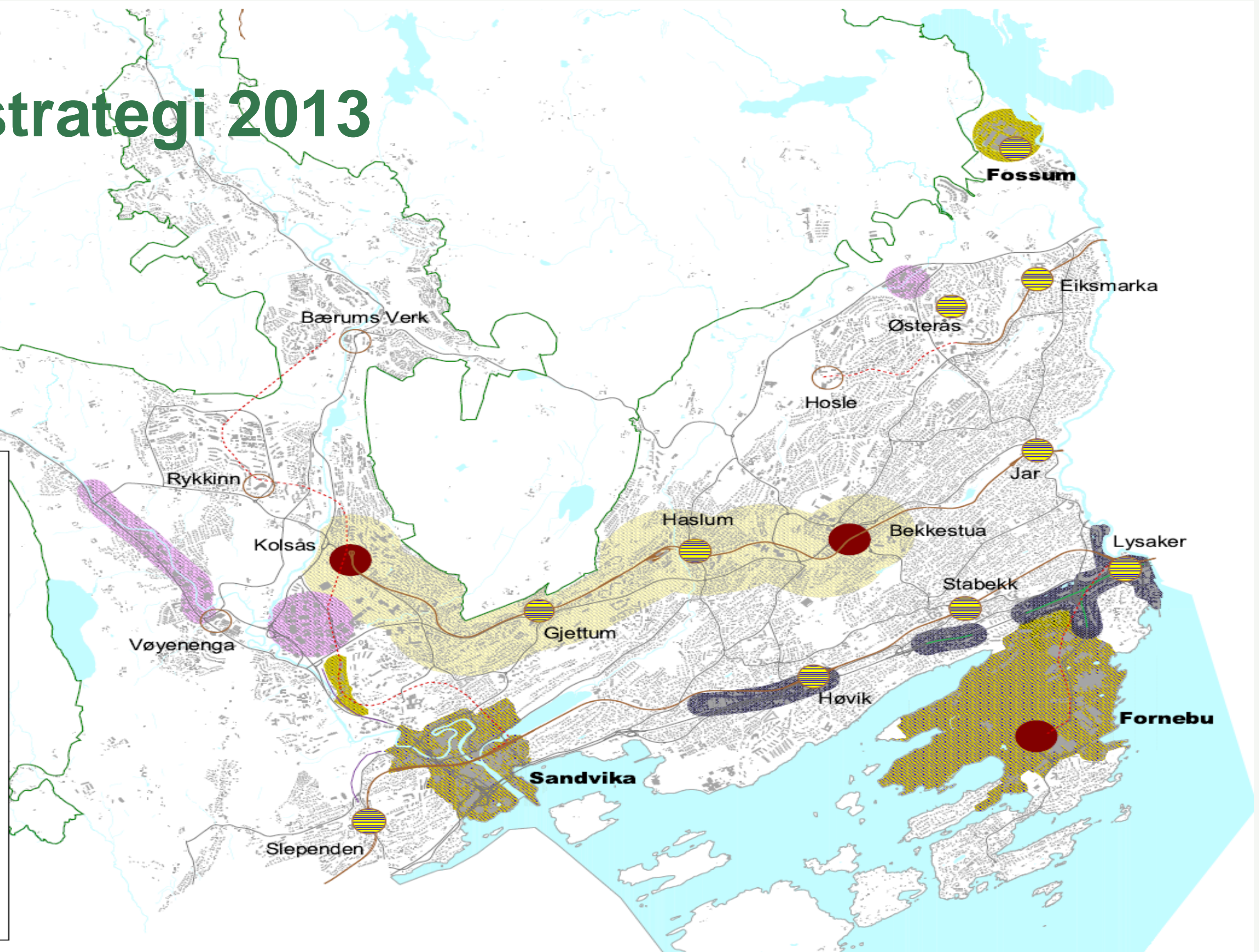
i = 1000 innbyggere

Vedtatt arealstrategi 2013

Avtjerna - langsiktig utbyggingsretning
(etter 2030)

Bærum kommune
Strategisk arealkart 2014 - 2030

- Nye baner
- Markagrense
- Områdesenter
- Lokalsenter som skal vurderes for fortetting med bolig og næring
- Lokalsenter
- Næring kontorbasert
- Næring bilbasert
- Hovedutbyggingsretninger som videreutvikles
- Område som skal vurderes for fortetting i perioden 2014 - 2030

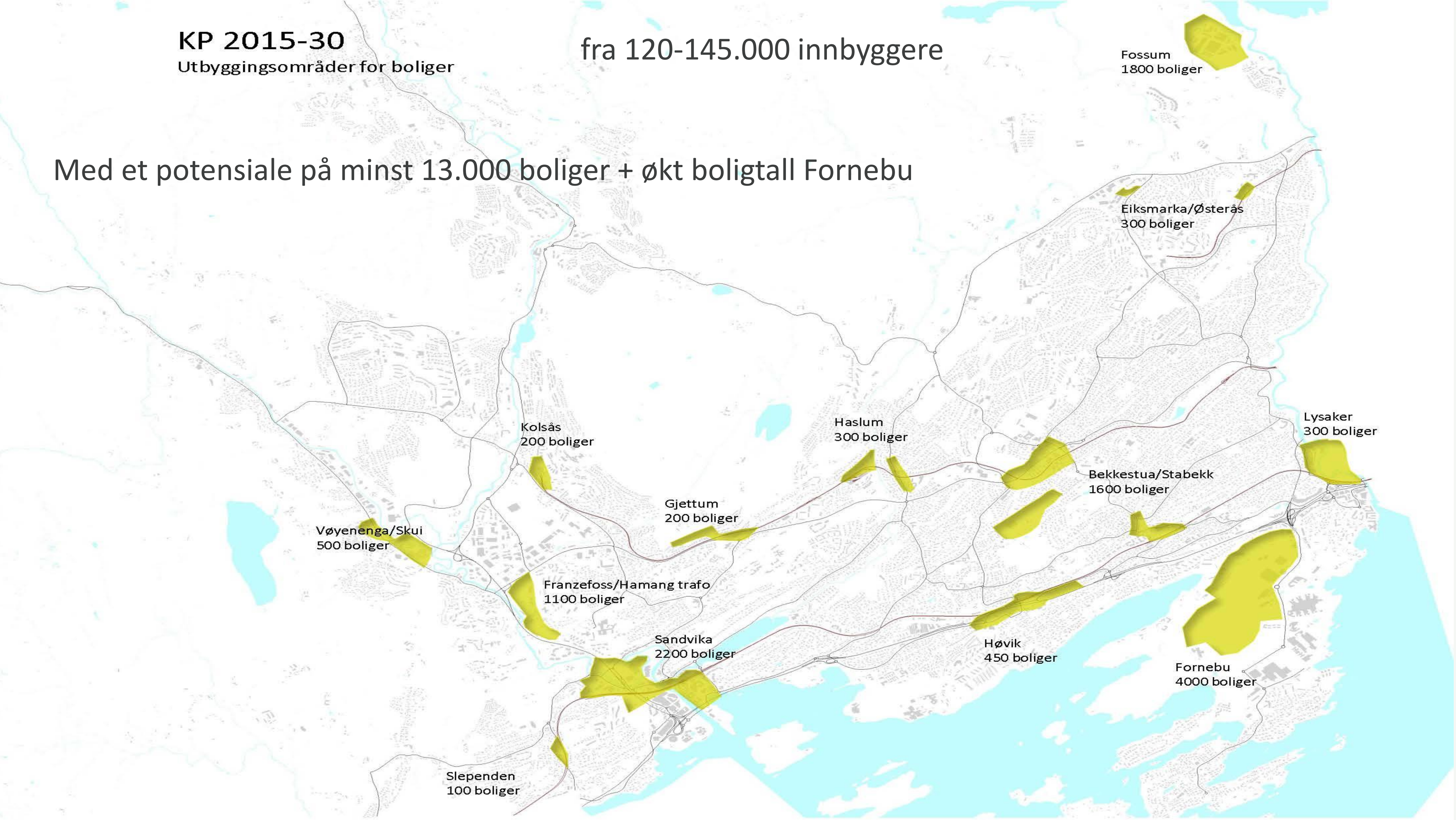

KP 2015-30

Utbyggingsområder for boliger

fra 120-145.000 innbyggere

Med et potensiale på minst 13.000 boliger + økt boligtall Fornebu

Kortere avstander - og større grad av nærhet til arbeid, skole og fritidsaktiviteter vil kjennetegne Bærumssamfunnet i fremtiden

Hvordan utnytte dette miljø - og klimafortrinnet?

Bærekraftig næringsutvikling

Næringssjef Tore Gulli | 12. MAI 2016

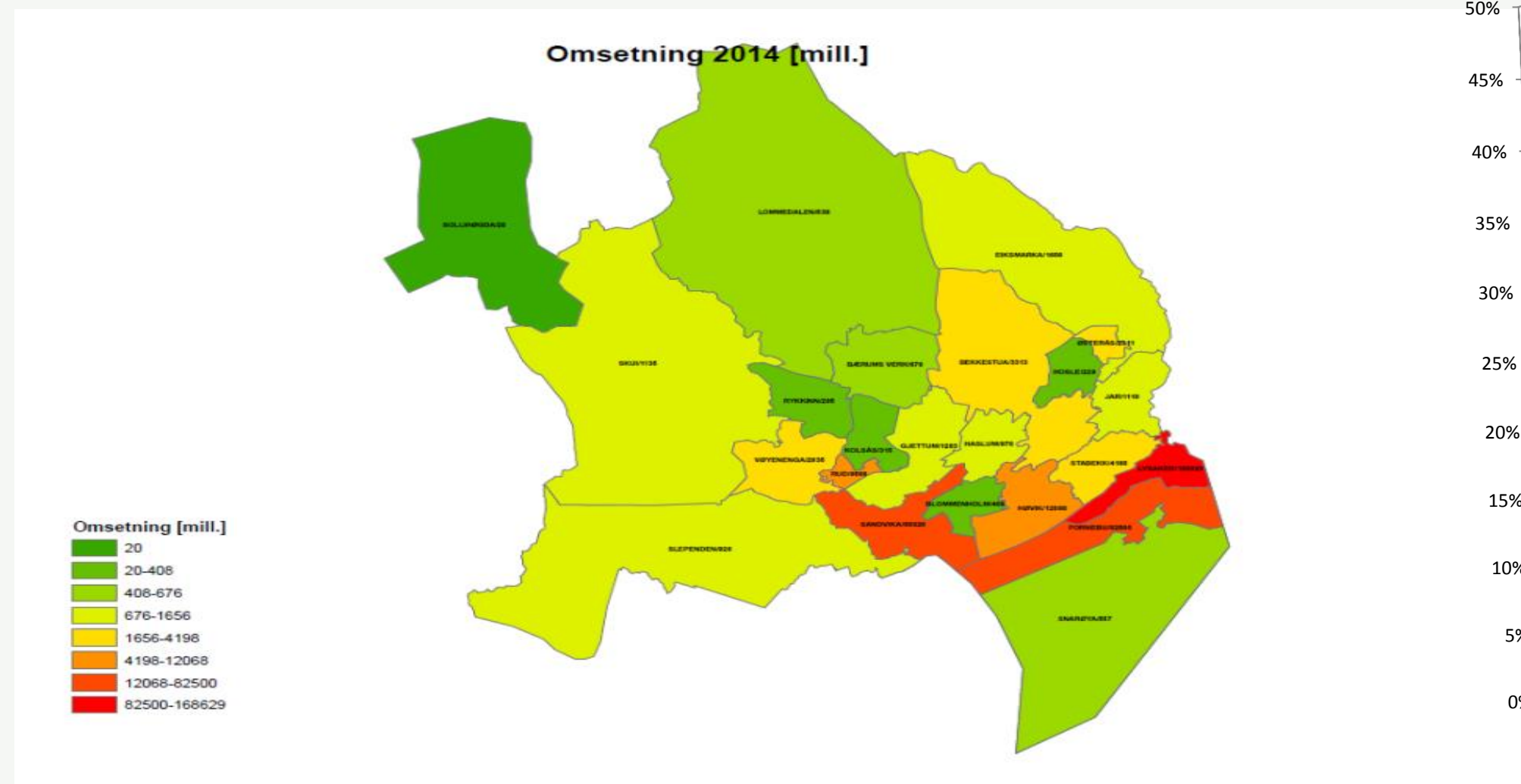
Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

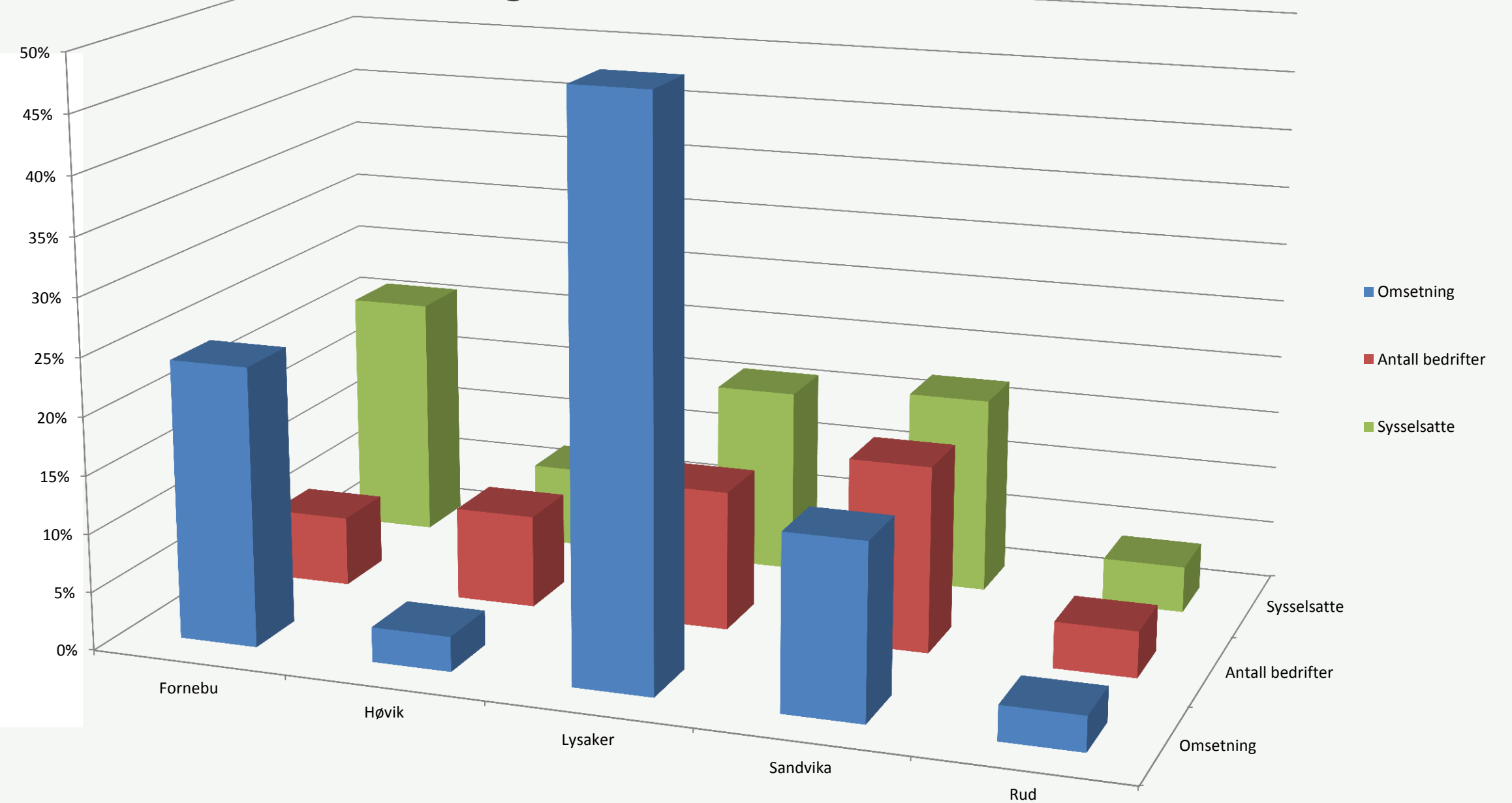

5100 bedrifter i dag, antallet øker med ca 200 i året

Næringsvirksomhet overalt

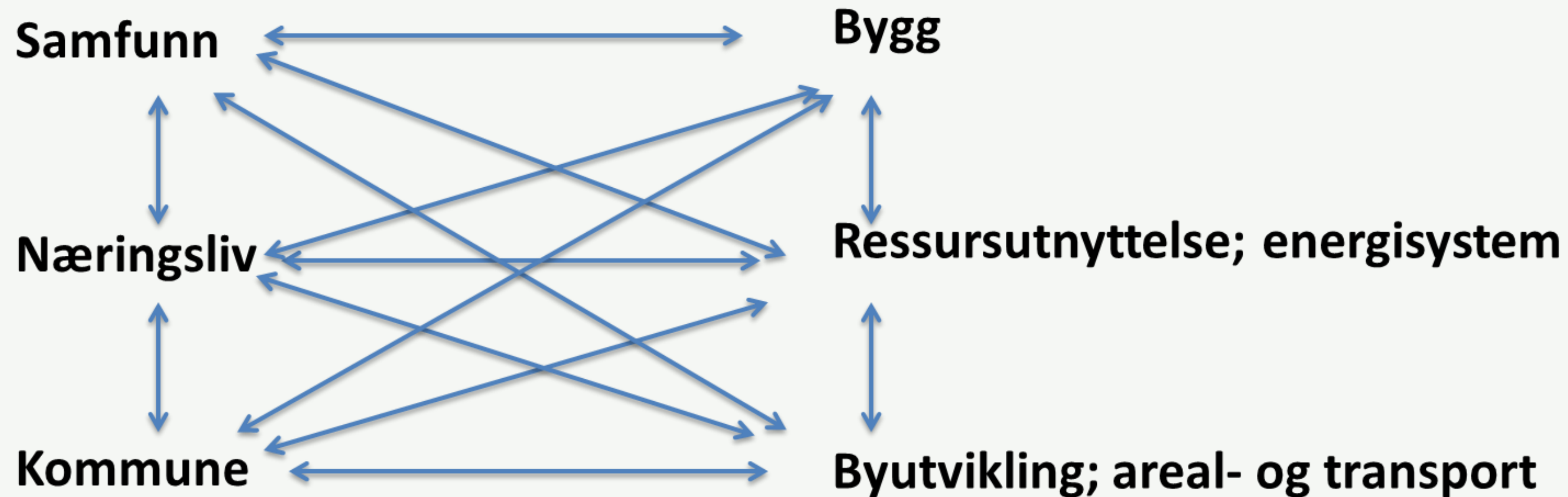

Stor variasjon i størrelser

Balansert samfunnsutvikling – mangfoldig, grønn og urban

Klimaklok kommune → viktige premisser for Strategisk Næringsplan 2.0 (3kv / 16)

Ingen bærekraftig vekst uten klimaklokskap

Operativt samarbeid med hele Bærums- næringslivet

- ▶ Små og store tiltak, involvere flest mulig
- ▶ Oppfordre alle til å gjøre noe
- ▶ Måling av resultater, gjerne premiere
- ▶ Vise de gode eksemplene
- ▶ Kommunen må gå foran som næringsaktør
- ▶ Klare målsettinger i næringsplanen (2.0)

Resultatet av arbeidet vil sette standarden for den bærekraftige næringsutviklingen

Klimakloke anskaffelser

Heidi E. Rygg | 12.05.20416

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Innkjøp er et viktig virkemiddel

For å nå kommunens mål innen:

- ▶ Miljø/klima
- ▶ Etisk handel
- ▶ Sosial dumping
- ▶ Innovasjon

Miljøpåvirkning, energi- og klimaforhold skal vektlegges ved inngåelse av kontrakter.

Forslag til revidert anskaffelsesstrategi for Bærum kommune

Formålseffektiv og kostnadseffektiv og bærekraftige anskaffelser

Innovasjon

Samfunnsansvar

Kontraktsoppfølging

Kompetanse

Arbeidsprosesser

Eksempler på klimakloke anskaffelser

- ▶ Avtale med energientreprenør - 2015
- ▶ Rykkinn barneskole avd. Berger (OPS-prosjekt) - 2016
- ▶ Ny renovasjonsplan – 2017
- ▶ Miljøvennlig bil- og maskinpark /el-biler
- ▶ Rørfornyning uten graving
- ▶ M.m.

Klimaklok – et utviklingsprogram

Rådmann Erik Kjeldstadli | 12. MAI 2016

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Neste generasjon tenker nytt

Klimaklok 2035

- ▶ Kollektiv, sykkel og gange dekker transportveksten
- ▶ Fortetting rundt knutepunktene
- ▶ Alle nybygg kan være "plusshus"
- ▶ Byggeplassene kan være klimanøytrale
- ▶ Fornybar energi erstatter fossilt brennstoff
- ▶ Forberedt på ekstremvær

Utviklingsprogram innebærer

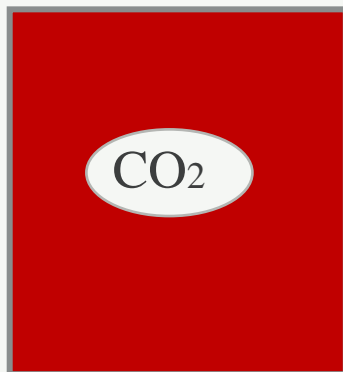
- ▶ Alle deler av Bærumsamfunnet
- ▶ Involvere innbyggere og spesielt ungdom, næringsliv, organisasjoner og folkevalgte
- ▶ Identifisere viktige programområder og relevante målgrupper

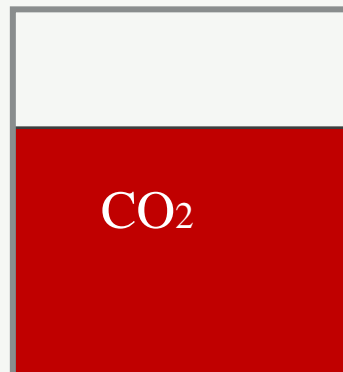
Utviklingsprogram i flere faser

- ▶ Bedre kunnskap og forståelse
- ▶ Bedre rapportering – Compact of Mayors
- ▶ Utvikle ny klimastrategi (plan)
- ▶ Gjennomføre

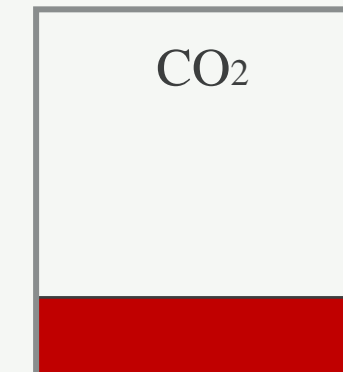

2016

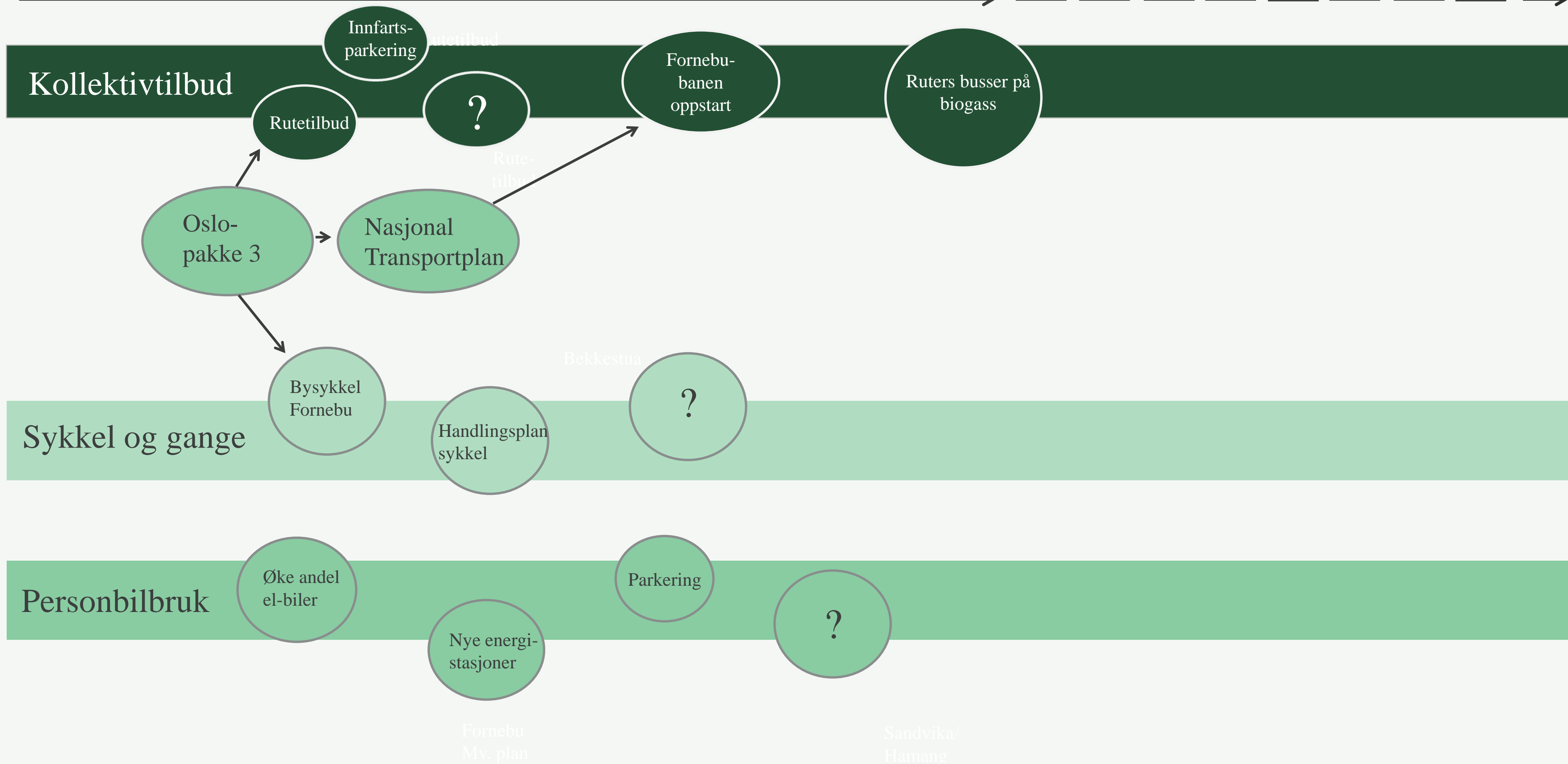

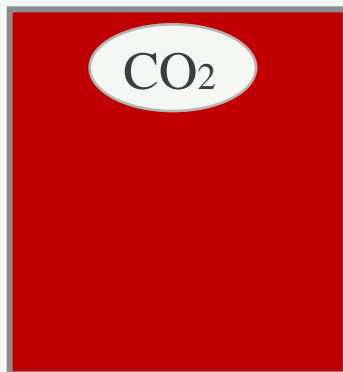
2020

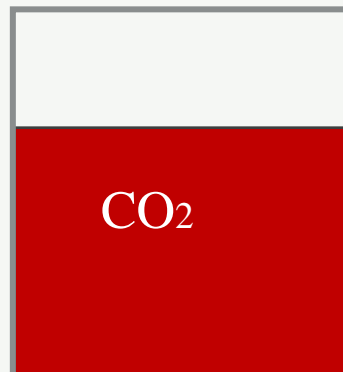
2035

Transport

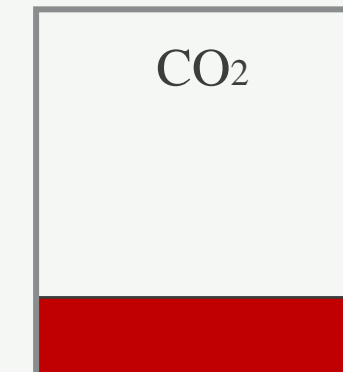

2016

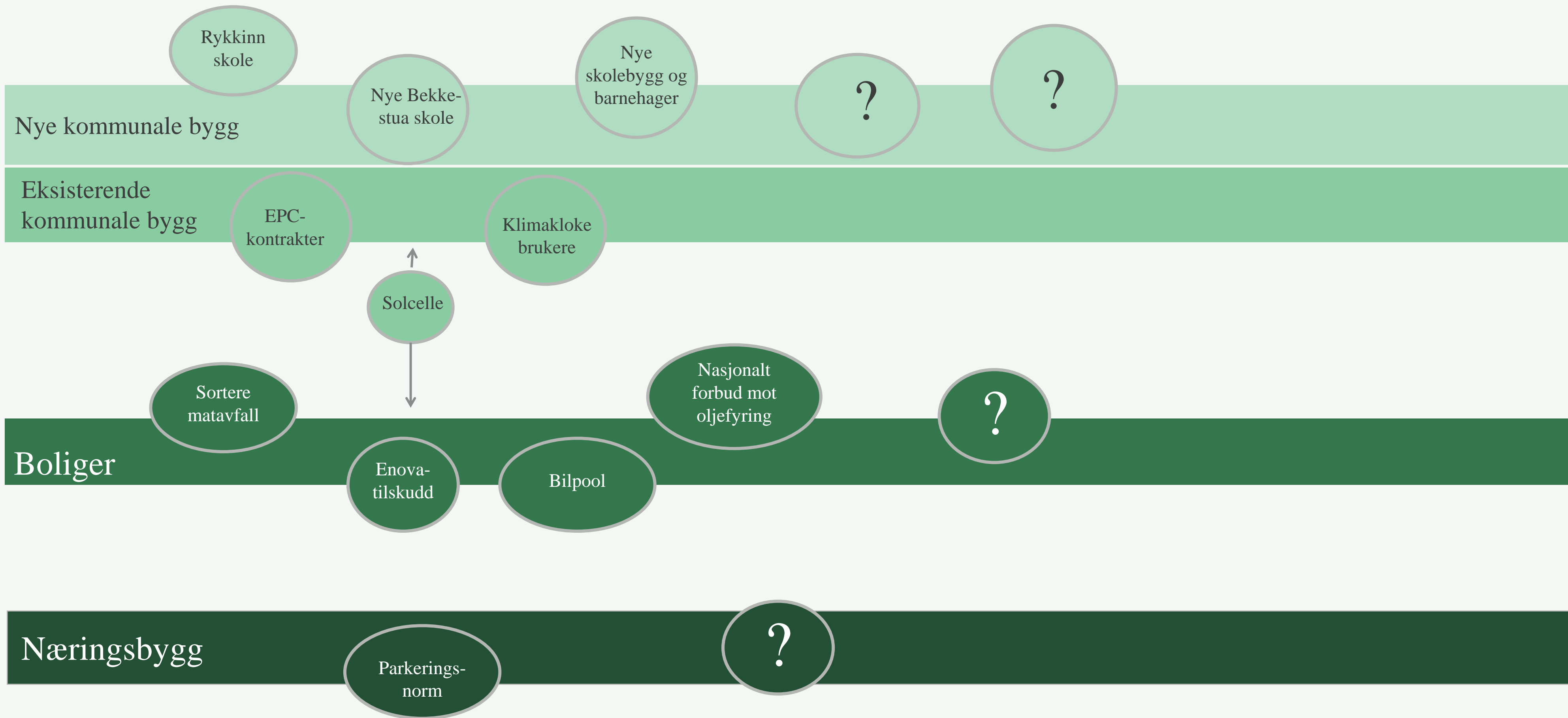
2025

2035

Bygg

Temamøter for Formannskap og MIK

- ▶ 14 juni: Bygg
- ▶ September: Avfall, gjenbruk, fjernvarme, klimatilpasning.
- ▶ Oktober: Transport (Mobilitetsplan)

Regjeringen yter tilskudd til klimatiltak

- ▶ 100 millioner til klimatiltak i kommunene
- ▶ Søknadsfrist 22.juni
- ▶ Ideer.....??

Politiske saker til behandling

- ▶ Anskaffelsesstrategi (MIK 18. Fsk 24.mai)
- ▶ Handlingsplan sykkel (MIK 9.juni)
- ▶ Søknad regjeringens klimatilskudd (MIK 9.juni)
- ▶ Energi- og klimaledelse- Eiendom (Fsk 21. juni)
- ▶ Mobilitetsplan- orientering (Fsk 21.juni)
- ▶ Ny klimastrategi/ plan (des 2016)

